

"انقلابی فرانسوی"

نویسنده: مایک دو ولو

استادیار دانشکده برنامه ریزی و معماری

دانشگاه «وست انگلند»

مجله Planning سپتامبر ۲۰۰۲

ترجمه: سید محمد مهدی معینی

- در این مقاله نویسنده کلیات برنامه ریزی شهری در کشور فرانسه را تشریح می‌نماید:
- اصول برنامه ریزی و توسعه در فرانسه در سالهای ۱۹۴۳ و ۱۹۵۸ مصوب گردید.
 - فرانسه و انگلستان هر یک حدوداً ۵۸ میلیون جمعیت دارند اما سیستم های اداری آنها بسیار متفاوت میباشد.
 - دولت (در فرانسه) قوانین اساسی برنامه ریزی را تصویب می نماید ولی برنامه ریزی در سطوح پائین تر (۲۶ استان و ۱۰۰ شهرستان) بیشتر جنبه اقتصادی دارد.
 - در فرانسه ۳۶۷۷۹ کمون (روستا و یا مرکز جمعیتی کوچک) وجود دارد که می توانند برای کنترل توسعه برنامه ریزی نمایند.
 - در مناطق شهری، اندازه کمون ها در مقایسه با انگلستان بسیار کوچک است و این کمون ها غالباً قادر هستند متخصصهای مورد نیاز را از طریق کارمندان محلی تأمین نمایند و فرماندار هم که نماینده محلی است تنها می تواند سیاستهای کلی دولت را نمایندگی نماید.
 - زیاد بودن تعداد نهادهای برنامه ریزی باعث گردیده که در امر برنامه ریزی تعلل صورت گرفته و هماهنگی ها ضعیف باشد. در بسیاری از این کمونها برنامه توسعه وجود ندارد و به جای برنامه ای محلی مصوب با مقررات متناسب با محل، از مقررات کلی دولتی استفاده میگردد.
 - از مدتها قبل همکاری بین کمونها مورد حمایت واقع گردیده ولی این امر تا کنون نتایج محدودی داشته است.
 - عدم توزیع مالیاتهای اخذ شده و تعصب به شهرداری محلی عوامل اصلی جلوگیری از پیشرفت میباشد.
 - علاوه بر عامل فوق، ویژگی دیگر خود مشکل برنامه محلی میباشد. هدف طرح POS^۱ (برنامه کاربری زمین) تنظیم مقررات سفت و سخت بود. این طرح از یک سیستم زون بندی استفاده میکرد که شامل مقررات تفضیلی خاصی میگردد. برای اجرای این طرح میبایستی عامل سومی هم دخالت مینمود.
 - مشکل اصلی طرح POS در این بود که نقش آن خیلی محدود گردیده بود. قانون به این طرح فقط اجازه میداد بگوید که زمین برای چه مصرفی مناسب است. این طرح نمی توانست برای منطقه چهارچوب وسیع تر و یا استراتژی در نظر بگیرد. امروزه تلاش همه جانبه ای جهت غلبه بر این مسائل صورت میگردد.
 - در سال ۱۹۹۹ قانون شوون مان (Chevenement) تفکر قبلی همکاری این کمونها را یک گام به پیش برد. این قانون در عین حالی که به کمون ها امکان میدهد شهرداری (و بخشداری و دهداری) خود را حفظ کند، که به همکاری با یکدیگر جهت دستیابی به منافع

^۱ . Plan occupation du sol

بیشتر نیز اقدام نمایند. برای دستیابی به این مزایا، کمونها میبایستی به طرح مالیات بندی مشاغل پیوسته و در زمینه های مشخصی با یکدیگر همکاری نمایند. یکی از این زمینه ها تهیه طرح استراتژیک منطقه خودشان است.

هدف از این طرح تضمین یکپارچگی سیاستهای توسعه منظم میباشد. سه نوع مدل همکاری در نظر گرفته شده است.

- ۱- جامعه همکاری شهری بین کمون های شهری با بیش از ۵۰۰ هزار نفر جمعیت.
- ۲- جامعه همکاری مجمع ها (agglomeration) که جمعیتی بین ۵۰۰۰۰ و ۵۰۰۰۰۰ نفر دارد.

۳- جامعه همکاری کمون ها و مراکز جمعیتی با جمعیت کمتر از موارد فوق. این نهادها توسط گروهی از مشاوران که نماینده هر یک از کمونهای شرکت کننده در این جامعه می باشند اداره میشوند.

این اتحاد و سازماندهی داوطلبانه تا کنون نتایج خوبی به بار آورده است. در سال ۲۰۰۲ (در سومین سال این تغییرات) تعداد ۲۲/۲۴۰/۰۰۰ نفر در جامعه همکاری کمونها و ۱۶ میلیون نفر در جامعه همکاری مجتمع ها و ۶/۲ میلیون نفر در جامعه همکاری شهری زندگی میگردند.

این نهادهای جدید مدیریت منظم یک ابزار جدید برنامه ریزی را در اختیار دارند. اخیراً قانون برنامه ریزی مجدداً تصویب گردید که به نام قانون "همبستگی و نوسازی شهری" (SRU^۱) از سال ۲۰۰۰ به اجرا درآمد و هم اکنون مهم ترین قانون برنامه ریزی در فرانسه محسوب میگردد.

تغییرات مذکور باعث به وجود آمدن سه نوع جدید طرح و برنامه گردید. در سطح استراتژیک گروه های مذکور میباید به تهیه یک طرح هماهنگی سرزمین به نام SCOT بپردازند. هدف اصلی این طرح یکپارچه کردن طرحهای جداگانه کمونها در زمینه توسعه اقتصادی، خانه سازی، حمل و نقل، اشتغال است که همه آنها میبایستی در چهارچوب حفاظت از محیط زیست و کاهش زیانهای محیطی انجام گیرد.

طرحهای SCOT دارای اهداف استراتژیک است و کمتر به تخصیص زمین جهت کاربری های مختلف میپردازد. این طرحها می تواند پروژه های بزرگی نظیر پارکهای ملی، و ارتباطات جدید حمل و نقل را تعریف نماید که در این صورت ممکن است دولت کمونها را به مشارکت وادار نماید. کمونهایی که در خارج از محدوده SCOT قرار گیرند یا در فاصله حداکثر ۱۵ کیلومتری محدوده طرح واقع شوند نمی توانند بدون موافقت دولت برنامه ریزی نمایند. بدین ترتیب این کمونها نمی توانند فعالیتهای توسعه ای داشته و یا مبنای اخذ مالیات خود را تغییر دهد.

سایر طرح های (جدید) می باید از SCOT تبعیت نمایند. در مناطق شهری و شهرهای بازاری بزرگتر طرح محلی شهرسازی PLU^۲ به هر یک از کمونهای عصر سازمانهای همکاری این امکان را میدهد که اهداف SCOT را در سطح آن کمون پیاده نماید. در PLU ها مانند طرحهای POS قدیمی در مقیاس قطعات زمین قابل اجرا میباشد با این تفاوت که قبلاً میبایستی جزئیات اهداف کلی در خصوص دیدگاه پایداری برای هر کمون تعیین شده باشد.

^۱. Solidarité rénovation urbanisme

^۲. Plan local urbanisme

تبعیت از SCOT هماهنگی های لازم با کمونهای مجاور را تضمین می نماید. در مورد بیشتر کمونهای روستائی سیستمی وجود دارد که به آنها امکان میدهد. یک "نقشه تفصیلی کمون" را تهیه نمایند و به جای PLU مورد استفاده قرار دهند.

در این مورد هم مسأله پایداری، پایه و اساس تهیه نقشه محسوب میگردد. طرحهای PLU و یا نقشه های تفصیلی کمون میباید توسط دولت تأیید گردد و زمانی که این تأیید صورت گرفته کمون می تواند تصمیمات مرتبط با امر توسعه را اتخاذ نماید. در قانون جدید شهرسازی دو نوآوری دیگر نیز دیده میشود. یکی اینکه به مقامات محلی امکان میدهد از مالکین زمین مالیاتی دریافت کرده و به مصرف تعمیر جاده ها و ایجاد زیرساخت های لازم برساند دوم اینکه برای توسعه های بزرگ هر کمون که جمعیتی بیشتر از ۳۵۰۰۰ نفر دارد (در مورد کمون های اطراف پاریس بیشتر از ۱۵۰۰ نفر) و در مجتمع هائی با جمعیت بیشتر از ۵۰۰۰۰ قرار گرفته، لازم است که ۲۰ درصد خانه ها (نه الزاماً خانه های جدید) قابل واگذاری باشد. چنانچه کمون نتواند این ضابطه را اجرا نماید می باید به ازای هر خانه در سال ۱۵۰ یورو بپردازد. چنانچه این کمبود در آن کمون تداوم یابد اختیارات و واحد خانه سازی از کنترل آن خارج میگردد. نمای این ضوابط هم اکنون در دست اجرا است. کمون ها هم اکنون از ۲۰۶ ماده قانون جدید (که مختصراً سیستم جدید را بیان میدارد) استفاده می نمایند. این سیستم جدید بدین منظور طراحی شده تا امر توسعه پایدار، هماهنگی و یکنواختی، و ذخیره مسکن را خط مقدم برنامه ریزی فرانسه برای افق قابل رؤیت قرار دهد و نیز برنامه ریزی را مشکلات و مسائل قبلی به دور نگهداشته در عین حال هویت محلی و امور مالی شهرداری را حفظ نماید.

میدان باستیل محل آغاز انقلاب کبیر